

Hod kroz (3. dio)

- Ti uvijek misliš da si najbolji!!! - uskliknu Katrina.

- Toe zato što jesam!!! - uzvratila joj Amon.

Nastade tišina. Amon se počeo sabirati, krenuvši staviti ruke u džepova hlača, ali se brzo predomisli i prstima lijeve ruke prođe si kroz kosu, a desnom posegnu za cigaretama u unutarnjem džepu kaputa.

Katrina pažljivo osmotri njegove pokrete i ispusti suzu. Mahinalno posegne za maramicom na stolu, ali zastade prije nego je Amon uhvatio tu naglu kretnju. Ne smije pokazati niti najmanji znak slabosti.

*

- Požar! Požar! Požar! - vikao je neki čovjek trčeći ulicom, projurivši tik pored zbunjenog Amona. Ponoć je već prošla i ulica je bila prazna. Upalilo se tek jedno svjetlo na drugom katu velike, sive kuće u kojoj je živjela potpuno beznačajna obitelj, zajedno sa svim svojim snovima, nadama, očekivanjima, bolestima i nedaćama.

Amon živčano ubrza korak ka svom domu, misleći o tome kako bi izbjegao pomoći onome kom je pomoć bila potrebna, sebično zavlačeći glavu sve dublje i dublje u kragu svog kaputa, sad već gotovo trčeći ka svojoj toploj sobi.

*

„Jahač kroz prazninu, činovnik, dvorska luda...”

Amon osmotri natpis na Lavovljevu nadgrobnom spomeniku te pomisli kako kurziv slova ne odgovara malenosti njegova bića.

Proljeće je već uvelike završavalo i stizala je žega. Odlazak u planinu činio se kao jedini logičan izbor, a planine iznad Iстера uvijek su mamile Amona, čak više nego voda, more, graja, ljudi, sjećanja. Stvari je, već po običaju, spakirao u žurbi i nije više mogao čekati na kočijaša – sam se odvažio na put, sam je potjerao konje, sam je putovao, a u sebi je mislio kako se sve većom samoćom ionako tek priprema na smrt.

*

– Sinoć sam, mili, nakon dugog vremena, ponovno imao napad panike u mislima na smrt. Taj je osjećaj neopisiv. Odjednom ti u glavi prostruji sva tvoja spoznaja o postojećem svijetu i ljudima oko tebe, o svim stvarima i svemu što ti se ikad zbililo, obuzme te strah i nevjerica o tome da će sve nestati kad umreš, da više ništa od toga nećeš moći iskusiti, kao da je uopće i bitno sve što si do tad iskusio, kao da nešto znači i da ima smisla. Istovremeno, osjećaj je takav kao da si to već jednom proživio, a sada se tog sjećaš i nikako ne želiš sve to ponovno prolaziti. Hah, smiječno je to što zaista jesi već jednom tako nešto proživio, već si, prije svojega rođenja, i bio ništavilo, ali je pitanje – ako si već bio ništavilo – jesi li to ništavilo upravo ti ili je to nešto drugo i kako je moguće da ga se sjećaš, ako je ništavilo. Osim toga, možda po prvi put, za razliku od drugih napadaja iste prirode, uplašio sam se vječne samoće u ništavilu, činjenice da čak i ako mi ostanu moje misli na raspolaganju nakon smrti mojeg tijela, koja bi od njih bila svrha ako ih ne mogu dijeliti s drugima!?

– Tvoje su rane još svježije, Markovsky. Ta prirodno je...

– Ništa nije prirodno u ljudskim mislima. One su nešto najneprirodnije što postoji u toj kletoj prirodi. Vidiš li ti misli igdje u prirodi osim u ljudskome biću? Mi smo otpaci, sirotinja prirode.

Prokleti samom bijednom činjenicom vlastita postojanja!

- Postojanje je poklon, mili, dar kojeg rijetke budale odbacuju.

- Naivni moj družje, poklon da bi bio poklon mora biti nekome namijenjen i od nekoga poslan. Razloži mi, Isterati ti, tko je taj koji je poklon dao i kome.

- Ta zna se, poklon je namijenjen tebi, bilo od boga ili tvojih roditelja, kako ti je pravo, sam razbiri.

- Poklon nepostojanja, postojanju. Kako prigodno zvučiš katkad. Pitam se jesi li ikad svjestan vlastita nonsensa!?

*

- Nešto je opasno trulo u ljudima. - zaključiti Markovsky.

- Njihov mozak? - upitno će Emena.

- Hoćeš li me, mila, voljeti i kad umrem? - Amon razgovor okrene na zagonetku.

- Mozak bi, inače, trebao biti fantastična stvar. Šteta je. - Emena nastavi po svom.

- Mogućno, mila, mogućno. Trebali bismo majci na grob. Prošlo je dosta vremena.

- Nisam sigurna da bi mi bilo prijatno. Vještica je, ipak, vještica, pa makar bila i mrtva vještica.

- U pravu si, kao i uvijek.

- Mili, zašto ne bismo napravili bebu? - upita tiho Emena.

- Proizvoditi djecu u ovom kletom vremenu, zločin je protiv humanizma. A humanizam je i dalje moja religija. I dalje mi je više stalo do čelovjeka nego do ičeg drugog. Čelovjeka čeka svijetla budućnost. Kroz nekoliko godina, sve će doći na svoje. Žao mi je samo što neću

toliko poživjeti da svjedočim tom novom naraštaju.

- Fasciniraju me tvoja stajališta, oduvijek. Nadala sam se, pak, da si se uspio promijeniti u posljednjih nekoliko mjeseci, bar od Lavovljeve pogibije.

- Nipošto. Život je i dalje kratak, a ja sam samo čelovjek.

- Istina, mili. - potvrdi Emena i nastavi se zamišljeno igrati srebrnim prstenom u desnoj ruci. U kontemplaciji, prsten joj napokon isklizne iz ruke, pade na već pohabani tepih te se otkotrlja ispod komode na kojoj su stajale još uvijek crno-bijele fotografije iz Amonova djetinjstva. Amona taj događaj poremeti u slijedu misli, laganim pokretom krene ka prstenu, ali već bijaše kasno za bilo kakvu naglu radnju te odustane od svojeg početnog nauma. Pogled vrati ka Emeni, osmjehnu se, pripali cigaretu koja mu je već dugo stajala u ustima i zauvijek se izgubi u vlastitim mislima.

*

Mladi gospodin Markovsky pogleda kroz prozor ka dvorištu. Jesen je u njemu već pokrala i najmanje znake života, ruže su poumirale, živica je ogoljena, a fontana zagušena ružnjikavim otpalim lišćem i blatom. Kočija je čekala, a pogled na prokletu sivilo neba u mladom Markovskom izazva mučninu. Jesen je zatvor za dušu. U jesen duša plače, u jesen duša se ne kreće... u jesen duša je zatočenik tame. Napokon, sve duše su iste.

Dvanaest punih dana i noći Amon je zatočenik jedne te iste kočije. Ona ga je, voljom njegovih roditelja, odvela u nepoznato, a upravo to što nam je nepoznato često ne donosi smisao. Mladi Markovsky je plakao te jeseni, zajedno s njegovom dušom.

*

Ideja da će uskoro svemu doći kraj u Amonu izazva olakšanje. Nedjelja se učini kao pravi dan za svršetak svih poslova, a nedjeljom se, bar tako kažu, čuda i događaju.

Kočija se zaustavi ispod Emenina prozora. Amon u žurbi otvori vrata, jednom nogom istupi van, u blato, te povika:

- Izlazi, mila! Izlazi, ta vrijeme je!

- Trenutak, trenutak! - začu se prigušena vika kroz otvoren prozor, netom iza zavjese.

- Pobogu! - uzviknu Amon nakon čtoe shvatio da mu se desna cipela našla u nekakvom izmetu. Dok je rukama gestikulirao vozaču na novonastalu tragediju i istovremeno užasno psovao na račun njegove neproračunatosti prilikom tako jednostavne operacije kakvo je parkiranje kočije, Emena se već sasvim lagano spusti do njega i dotaknuvši ga rukom po ramenu da mu do znanja da psovka više nema mjesta. Emena ga, zatim, još jednim pokretom ruke upozori na nužnost što skorije krenje ka konačnom odredištu na što Amon nespretno zamuca i na kraju odustane od plemenitih namjera te kaljavih cipela zauze svoje mjesto kraj Emene. Kočijaš, vidjevši da je čudni par ušao u kočiju, okrenu je u smjeru samoće, ludila i sifilisa.

*

- Crte tvog lica nikako ne nalikuju ljudskima. - zaključio napokon Amon, nakon žustre svađe s ogledalom. Gledao je, boru po boru, pokušavajući rastumačiti neki skriveni smisao koji bi se krio iza svake. Volio bi, možda, nekada provesti tek dovoljno vremena gledajući kako nastaje pojedina bora, ali pomisli ne bi li se to moglo protumačiti kao

besmislica.

- Čto ti misliš o borama? - uputi pitanje vlastitu odrazu.

- Mislim da su sjajne. Zeus ih je sigurno morao imati. Inače ne bi bio bog.

- Pravda.

- A kako je tvoja rana? - zapita se ponovno u čudu.

- Izuzetno dobro, spasiba Asklepiju na tome. Jutro sam, čini mi se, osjetio malen bol. Ipak, niti približno strašno onome kako je bilo na samom početku. - odgovori samome sebi.

- Izvrsno. No, mili, što ćemo s onolikim zarobljenicima? - prevali novo pitanje preko usta, iskrivi glavu i izbeći se.

- Razmišljao sam i o tome, dakako. Ja sam mišljenja da ih treba ostaviti u trenutnoj poziciji. Na kraju krajeva, ništa im ne fali, u okovima su sigurni, spilja je svakako prozračna, sunce ih grije, a imaju taman dovoljno svjetla za igre sjenama.

- A što ako se netko odluči na bijeg?

- U tom bi slučaju, koji je ionako protivan svakom rezonu, valjalo razvidjeti dvije stvari...

*

„... ostalo ništa drugo do da ti tužna srca javim o smrti tvojega oca. Molim te, nikada me ne pitaj kada i kako, samo me pohodi, što prije, što hitnije! Molim te!

Uvijek tvoja,

Katrina Adamova Markovsky

Moskwa, decembarsko jutro godine 1898.“

*

- Kakve veze ima Moskwa s Atenom!? – bijesno će Lavov.

- Ti ne razumiješ, mili... – smireno pokušava objasniti Amon, ali ga prekine nova grdnja.

- Ti si lud čelovjek! Znaš li to!? Jesi li svjestan toga? Jesi li svjestan, Markovsky!?

- Mili, gledaj...

- To je opasno! Nedopustivo! Ne, ja ne mogu dopustiti da ti to uradiš! Nedopustivo!

- Mili, znaš li ti čtoe to stolica? – Amon pokušava preokrenuti igru.

- Nisam raspoložen za tvoje igrarije u ovom trenu.

- Jednostavno pitanje, mili, nije li? Čtoe to stolica?

- Predmet na kojem se sjedi. Sretan li si sad?

- Ali, ako ja sjednem na ovaj stol, ne sjedim li ja na nekom predmetu, mili?

- Koja je svrha ovoga, Markovsky? – Lavov duboko uzdahne.

- Svrha pitanja je da se nađe odgovor. Udovolji mi još samo ovaj put.

- Horošo! Da, sjediš na predmetu i taj predmet nije stolica. Vodi li ovo čemu?

- Imaš li sada bolju definiciju stolice?

- Nemam, Zeusa ti!

- A smerti? Čtoe smert? Znaeš li čtoe to?

- Ja ne znaju.
- Dakle, pobrini se samo da nađeš ono što sam tražio od tebe.
- Ali, Amone...
- Ne, ne, ne... Obećaj mi da ćeš se pobrinuti za to.

Lavov sagnu glavu ka podu, stavi ruku na čelo, obriše znoj kao da ga je sramota od njega, vrati pogled na Amona i prošapta obećanje. Riječi kojih će se kajati sve do kraja; do skorog, neizbježnog, još uvijek neopjevanog, a ipak tako slavnoga kraja.

*

Ušavši u kuću, Emena opazi znatne promjene i one u njoj probude sjetu. Unutar ogromnih zidina nije bilo ničega, tek pokoja zavjesa na prozorima i zadnji plamičci vatre u kaminu. Netko je očito bio ovdje, nedavno čak. Sumnjičava kakva je inače bila, Emena stade zazivati Amona.

Drvene su stepenice glasno škripale pod njezinim nogama, ali to ju ne obeshrabri. Našavši se već na katu njihove nekad predivno uređene kuće, o kojoj je upravo Emena vodila posebnu brigu, ona gotovo ništa ne prepozna. Zađe u jednu sobu, drugu sobu, treću, ali u gotovo svim sobama nađe samo prazninu. Prije nego je provirila u posljednju prostoriju, Emena se nečeg uplaši, uspori korak, lagano otvori vrata te kraj prozora ugleda željezni krevet, gotovo bolnički. Nakon što ga je opazila, Emena kleknu kraj Amonova mrtva tijela i, pazeći da suzama ne pokvari šminku, pomoli se.

- Kakav prizor! Oni se još i mole za Vas, vidite li? – napravi pauzu, zakašlje se te nastavi blagim glasom – Recite mi, Markovsky, zašto nikada niste vjerovali u moje postojanje? Zašto ste me uvijek odbijali?

- Volio bih kad biste mi, prije negoli ja odgovorim Vama, odgovorili na pitanje čtoe to vjera, uopće: čtoe to znanje, čto istina, čto sloboda, ili čtoe ljubav. Vidite, tamo dolje postoji zaista mnogo ljudi. Ako biste koga od njih pitali ta ista pitanja, vjerovali Vi ili ne, svak bi Vam dao drugačiji odgovor. Ta Vi sigurno morate biti upoznati s tim slučajem; toe, na kraju krajeva, i Vaš posao. Nadam se da sada već vidite smjer u kojem idem s ovime: kad imaš deset, dvanaest, dvadeset ili pedeset godina, neizbježno srećeš te iste ljude, svud su oko tebe i posve ih je nemoguće izbjeći. Jednako tako, ti isti ljudi misle, a svoje misli izražavaju drugim ljudima. U toj neizbježnoj komunikaciji, na ovaj ili onaj način susrest ćeš se s raznim definicijama sreće, ljubavi, istine ili slobode, a isto tako i Vaše postojanje neupitno, a mogao sam vjerovati i onima drugima koji u to postojanje sumnjaju. Umjesto toga, izabrao sam vlastiti put – pod rizikom da budem nazvan osobenjakom – te nisam više vjerovao niti u vlastito postojanje, a kamoli Vaše, budući da ste mi, bar do sada, bili potpuni stranac. Osim toga, o Vama su i Vašim metodama kružile razne priče – od toga da nas neizmjerljivo volite do toga da ćete nas sve obaviti sumpornim ognjem ili sličnim bedastoćama. Vazda mi je na pamet padala sumnja u efektivnost takve supstancije poput sumpornog ognja na nečem čtoe bestjelesno, ali pretpostavljam sam da metaforičnost ljudske mašte ne poznaje granice vlastitih zabluda. S druge strane, nikada nisam tražio ni Vašu ljubav ili dobrotu, jerbo to nije nešto čto bezuvjetno potrebujem. Nikada nisam tražio da se naši putevi zbliže ili čak postanu jedan te isti, ali kad sam već primoran na takvu situaciju, bez ikakvog objašnjenja ili

opravdanja s Vaše strane, bez i trunke logike ili redosljeda stvari, ni u kom slučaju ne vidim razlog zašto bismo ovdje razglabali o prošlosti koju nismo dijelili, umjesto da tema našeg razgovora bude okrenuta ka budućim nastojanjima. Ipak, donekle shvaćam i Vašu poziciju, koja mi, moram priznati, sličí poziciji umišljene mlade žene čiju je naklonost propustio uvažiti netko njojzi simpatičan i opet ne mogu a da se ne zapitam o Vašim namjerama i nastojanjima oko ovog našeg novonastalog odnosa. Uzimajući u obzir da su neke od priča koje nadaleko kruže o Vama istinite, mogu samo pretpostaviti da Vaša moć seže bar toliko da ste Vi već ionako znali kakav će moj odgovor na početno pitanje biti, ponovno moram primijetiti da ne slijedim sasvim logiku Vaših postupaka te da sam jednako zbunjen kao i na samim počecima mojih spoznaja o Vašem mogućem postojanju, osim što sam sada u nešto boljoj poziciji da su moje sumnje o tom istom postojanju uklonjene. Osjećam, iako to sad možda nelogično zvuči s obzirom na moje trenutno stanje, da u ovom trenutku trebam naglasiti da svojim izlaganjem ni u kom slučaju ne pokušavam opravdati razloge vlastitih sumnji, nego da i dalje pokušavam ukazati na nedostatke u Vašim poslovima. Ja sam, proglasivši život apsolutnom besmislicom, na umu imao sasvim jasna zapažanja do kojih jednako može doći svako ljudsko biće, a eksperimentom koji sam poduzeo želio sam dokazati upravo ono čega sada ubirem plod, a to je upravo pronalazak smisla u smrti, iako dokaze svojeg podviga ne mogu dijeliti s drugima. Doduše, a da se polako i vratim na temu, mane kojima je podlegao Vaš poslovni pothvat mogu jako dobro objasniti moju donedavnu poziciju, a smatrajte da ovime na Vaše pitanje i odgovaram pitanjem – kako itko može vjerovati u nešto što svoj osnovni temelj vidi u jednoj jedinoj prastaroj knjizi!? Knjige se sastoje od riječi, a riječi nisu ništa drugo do izgovorene ili napisane ljudske misli. Na početku sam već, čini mi se, sasvim jasno iznio u čemu bi bio problem s time. Vjerovati u nešto za mene je apsurd, jer je jednako moguće vjerovanje u letećeg krokodila

i u Vašu ljubav. Odjeci koji su se u mojoj glavi javljali svaki put kad bih razmišljao o Vašim bolesnim nastojanjima oko ljudskog roda, bili su nepodnošljivi. Jednostavno se više činilo smislenim uzeti u obzir neupitan besmisao postojanja ljudske životinje, jer je takva očitost bila najpristupačnija. Napokon, dolazeći do zaključaka do kojih sam ja došao, a uzimajući u pretpostavku da je Vaša egzistencija moguća, pretpostavio sam da nikakav kozmički zakon ne bi dozvoljavao bilo kakvu vrstu kazne za ljude poput mene, jer standardi po kojima bi se kažnjavalo ljude za takvu vrstu izmišljenog zločina nikad ne bi mogli biti jednaki. Stoga, kad Vam je već moj vlastiti sud oduzeo prava na takav čin, bilo je svejedno vjerujem li ili ne u Vaše postojanje zato što ćete me Vi uvijek voljeti, uzevši u obzir uvjet, koji se ispostavio ostvarivim, da Vi postojite. Ukoliko bi se ispostavilo da Vas nema, prošao bih jednako kao i svako drugo živo biće. Premda mi je bilo teško zagrliti besmisao i s njime nježno plesati sve do kraja, smatrao sam da takav slučaj i nije potpuno loš, možda tek zbog toga štoe neizbježan. Slično tome, neizbježno je da se i ova procedura približi kraju, a ja sam i dalje ostavljen s nepoznanicom Vaših razloga usmjerenih prema meni. Ako je već istina da Vaša moć ne poznaje granice, da možete učiniti sve što poželite, čemu onda uopće stvarati ljudski rod, podvrgavati ga svakodnevnoj torturi postojanja, zbližavati ljude te ih s namjerom razdvajati, a potom ih nagrađivati ili kažnjavati za načine na koji su sami prošli kroz tu torturu koju ste tako pretenciozno nazvali životom? Čemu postavljati elitističke uvjete i davati privid slobodne volje, kad su nam nametnuta ne samo pravila, već i završetak igre? Čemu, uopće, ta igra? Naposljetku, čemu Vaše postojanje služi? Tko ste Vi, gospodine, i zašto Vi postojite???

- Vidite, Markovsky, stvari nisu baš tako jednostavne...

KRAJ